

Sygn. akt VI GC 369/18

WYRO

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2018 roku

Sąd Rejonowy w Rybniku VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: (...) Barbara Golec

Protokolant: Justyna Leszczyńska

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2018 roku w Rybniku

na rozprawie

sprawy z powództwa Elektrociepłownia (...) sp. z o.o. w R.

przeciwko (...) S.A. w K.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej (...) S.A. w K. na rzecz powódki Elektrociepłownia (...) sp. z o.o. w R. kwotę 18 327,66 zł (osiemnaście tysięcy trzysta dwadzieścia siedem złotych sześćdziesiąt sześć groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 2 listopada 2017 r.;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1 416,67 zł (jeden tysiąc czterysta szesnaście złotych sześćdziesiąt siedem groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VI GC 369/18

UZASADNIENIE

Powódka Elektrociepłownia (...) sp. z o.o. w R. wniosła przeciwko pozwanej (...) S.A. w K. pozew o zapłatę kwoty 31 936,02 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 listopada 2017 r., a także zasądzenie zwrotu kosztów procesu. Uzasadniając wskazała, że dzierżawiła od pozwanej rurociąg ciepłowniczy, który został uszkodzony na skutek upadku konaru podczas wycinki drzewa. Uszkodzenie rurociągu ograniczyło dostawy ciepła do odbiorców w R., wobec czego powódka wezwała pozwaną do niezwłocznej naprawy magistrali. Wezwanie było bezskuteczne i powódka samodzielnie zleciła naprawę ponosząc koszty w kwocie 73 603,36 zł brutto. Ubezpieczyciel pozwanej zwrócił z tego tytułu kwotę 41 667,34 zł netto. Powódka dochodziła od pozwanej różnicy między tymi kwotami z uwzględnieniem podatku VAT (k. 2-6 verte).

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 4 stycznia 2018 r., sygn. akt VI GNc 2951/17 Sąd uwzględnił żądanie pozwu (k. 89).

W sprzeciwie pozwana wniosła o oddalenie powództwa, a także zasądzenie zwrotu kosztów procesu. Przyznała okoliczność zawarcia umowy dzierżawy, zawiadomienia o uszkodzeniu magistrali ciepłowniczej oraz wypłaty odszkodowania przez ubezpieczyciela. Podniosła, że zgodnie z umową i praktyką podmiotem obowiązany do

dokonania wszelkich napraw, w tym spowodowanych awariami, był dzierżawca, tj. powódka. Z ostrożności zarzuciła, że powódka nie wyznaczyła jej odpowiedniego terminu do dokonania naprawy, co uzasadniałoby dochodzenie roszczeń jedynie na gruncie przepisów o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia. Kwestionując wysokość roszczenia podawała, że z przedłożonych dokumentów nie wynika, że powódka pokryła koszty naprawy oraz jakie prace miały zostać wykonane. Podniosła również, że roszczenie powinno być dochodzone w kwocie netto, ponieważ powódka dochodziła odszkodowania z tytułu odpowiedzialności kontraktowej, a uiszczony podatek VAT powinien zostać odliczony przez powódkę (k. 94-103).

Powódka zarzuciła, że pozwana przyczyniła się do powstania szkody, ponieważ nie zabezpieczyła ciepłociągu. Wskazała również, że wniesionym pozwem domagała się zwrotu nakładów koniecznych w związku z naprawą konieczną (k. 137-139 verte).

Sąd ustalił, co następuje.

Dnia 19 listopada 1998 r. poprzednik prawny pozwanej (...) S.A. KWK (...) w R. (dalej jako spółka (...)) zawarła z powódką Elektrociepłownia (...) sp. z o.o. w R. umowę dzierżawy, na mocy której spółka (...) oddała powódce do używania i pobierania pożytków nieruchomości gruntową z budynkami, budowlami, urządzeniami i środkami trwałymi, w tym rurociąg magistrali ciepłowniczej obiegu grzewczego B. w rejonie boiska Gimnazjum nr 1 przy ul. (...) w R. (§ 1). Powódka zobowiązana była wykorzystywać przedmiot dzierżawy zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki i z zachowaniem dotychczasowego przeznaczenia. Powódka miała obowiązek chronić przedmiot dzierżawy przed zniszczeniem, uszkodzeniem, kradzieżą i innymi podobnymi zdarzeniami mogącymi naruszyć substancję przedmiotu dzierżawy oraz miała obowiązek dokonywania napraw niezbędnych do zachowania przedmiotu dzierżawy w stanie niepogorszonym. Spółka (...) miała ponosić ciężary związane z utrzymaniem przedmiotu dzierżawy w pozostałym zakresie. Powódka była upoważniona do wykonywania nakładów zwiększających użyteczność przedmiotu dzierżawy, w tym do zastępowania dotychczasowych środków produkcji nowymi. Nakłady te stanowiły własność powódki (§ 2).

dowód: umowa dzierżawy k. 19-36; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 5 grudnia 2007 r., sygn. akt V ACa 699/07 z uzasadnieniem k. 37-70

W trakcie sezonu grzewczego, dnia 7 marca 2017 r. o godz. 16:55 doszło do uszkodzenia rurociągu na skutek upadku konaru wycinanego drzewa i tym samym ograniczenia dostaw ciepła do miasta R.. Pismem z dnia 8 marca 2017 r., wysłanym za pośrednictwem poczty, powódka zawiadomiła pozwaną o zdarzeniu, jednocześnie wzywając pozwaną do jak najszybszego usunięcia przyczyny i skutków zdarzenia w celu dalszej dostawy ciepła oraz pokrycia niezbędnych nakładów z polisy ubezpieczeniowej. Dyrektor pozwanej J. D. został poinformowany przez powódkę o zdarzeniu telefonicznie w dniu 8 marca 2017 r., jednakże pozwana nie przystąpiła do ustaleń w sprawie naprawy uznając, że zgodnie z umową obowiązek ten należy tylko do powódki.

W związku ze zdarzeniem wszczęte zostało śledztwo prowadzone w sprawie zniszczenia mienia w postaci ciepłociągu na szkodę powódki i pozwanej, które zostało umorzone z powodu niewykrycia sprawcy

dowód: pismo powódki z 8 marca 2017 r. k. 71; notatka służbowa k. 110-111; pismo KP w R. k. 185; postanowienie o dopuszczeniu dowodu k. 186; postanowienie o umorzeniu śledztwa k. 187-187 verte, 236-236 verte; notatka urzędowa k. 233-233 verte; protokół oględzin k. 234-235 verte; zeznania świadka J. D. k. 199 verte-200; zeznania świadka J. P. k. 201-201 verte; przesłuchanie stron – za powódkę członek zarządu G. T. k. 230 verte; przesłuchanie stron – za powódkę prezes zarządu T. H. k. 231-231 verte

Wobec braku odpowiedzi ze strony pozwanej powódka rozpoczęła usuwanie awarii na własną rękę dnia 10 marca 2017 r. i została obciążona:

- przez D. M. fakturą VAT nr (...) z dnia 17 marca 2017 r. na kwotę 1 371,60 zł brutto (1 270 zł netto) płatną do 31 marca 2017 r. z tytułu usunięcia powalonego drzewa na ciepłociąg z uprzątnięciem terenu.

- przez (...) sp. z o.o. fakturą VAT nr (...) z dnia 31 marca 2017 r. na kwotę 36 115,88 zł brutto (29 362,50 zł netto) płatną do dnia 30 kwietnia 2017 r. oraz fakturą VAT nr (...) z dnia 28 kwietnia 2017 r. na kwotę 36 115,88 zł brutto (29 362,50 zł netto) płatną do dnia 28 kwietnia 2017 r., obie z tytułu naprawy rurociągu.

Wszystkie wymienione faktury zostały przez powódkę zapłacone i zaksięgowane.

Z tytułu uszkodzenia ciepłociągu ubezpieczyciel pozwanej (...) S.A. w W. zweryfikował koszty usunięcia awarii i wypłacił pozwanej odszkodowanie w kwocie 41 667,34 zł netto (51 667,34 zł pomniejszone o franszyzę redukcyjną w kwocie 10 000 zł), które następnie zostało następnie przekazane powódce przez pozwaną. Powódka wzywała pozwaną do zapłaty pozostałej kwoty 31 936,02 zł. Jednocześnie, obciążyla pozwaną notą księgową nr (...) z dnia 16 października 2017 r. na kwotę 51 667,34 zł (po korekcie). Pozwana odmówiła dopłaty.

dowód: faktura k. 72-74; pisma stron k. 75-79, 81, 83, 85, 109; nota księgową z korektą k. 80, 82; potwierdzenie przelewu k. 84; wykaz faktur k. 175; dokumentacja księgową powódki k. 176-182; akta szkody nr (...) (...), w tym decyzja z 14 września 2017 r., dokumentacja fotograficzna, kalkulacja, oferta; oferta z kosztorysem k. 204-218; zeznania świadka D. M. k. 198 verte-199; zeznania świadka P. P. k. 199-199 verte; zeznania świadka J. D. k. 199 verte-200; zeznania świadka J. W. k. 200-200 verte; zeznania świadka A. C. k. 201; przesłuchanie stron – za powódkę członek zarządu G. T. k. 230 verte

W przeszłości, w przypadku uszkodzenia na skutek zdarzenia losowego przedmiotu dzierżawy, powódka zawiadamiała poprzednika prawnego pozwanej o wystąpieniu uszkodzenia, na własny rachunek usuwała awarię, a poniesione koszty były jej zwracane przez poprzedników prawnych pozwanej na podstawie przedłożonych faktur i rachunków do granic odszkodowania wypłaconego poprzednikom prawnym pozwanej przez ich ubezpieczyciela. Poniesione koszty przekraczały czasami zwrócone kwotę odszkodowania, jednakże powódka nie dochodziła różnicy, ponieważ była ona niewielka.

dowód: pisma stron k. 112-114, 117-119, 122-123; decyzje o przyznaniu odszkodowania k. 115-116, 120-121; nota księgową k. 124; faktura korygująca k. 125; zeznania świadka J. D. k. 199 verte-200; zeznania świadka J. W. k. 200-200 verte; zeznania świadka A. C. k. 201; przesłuchanie stron – za powódkę członek zarządu G. T. k. 230 verte; przesłuchanie stron – za powódkę prezes zarządu T. H. k. 231-231 verte

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci wymienionych dokumentów, zeznań świadków i przesłuchania stron ograniczonego do przesłuchania członków zarządu powódki, które tworzyły spójny i logiczny obraz przedstawiający stan faktyczny sprawy. Pozostałe wnioski dowodowe należało oddalić, ponieważ okoliczności sporne zostały dostatecznie wyjaśnione albo też okazały się bezsporne. Nie było konieczne przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego ciepłownictwa oraz dowodu z opinii biegłego z zakresu budownictwa, wyceny nieruchomości i stanu technicznego urządzeń. Zakres szkody bowiem i koszt naprawy wynikał z kosztorysu oferty oraz z zeznań świadków. Potrzeba niezwłocznego wykonania prac ograniczała z kolei możliwość znalezienia tańszego wykonawcy, mogącego wykonać naprawę w odpowiednim czasie.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Powódka wywodziła swe roszczenie z wiążącej strony umowy dzierżawy oraz z przepisów art. 694 k.c. w zw. z art. 663 k.c. W myśl przepisu art. 663 k.c., jeżeli w czasie trwania najmu rzecz wymaga napraw, które obciążają wynajmującego, a bez których rzecz nie jest przydatna do umówionego użytku, najemca może wyznaczyć wynajmującemu odpowiedni termin do wykonania napraw. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu najemca może dokonać koniecznych napraw na koszt wynajmującego. Zgodnie z art. 694 k.c., do dzierżawy stosuje się odpowiednio przepisy o najmie z zachowaniem przepisów o umowie dzierżawy. Powódka wskazywała, że wydzierżawiający ma obowiązek utrzymywać przedmiot dzierżawy w stanie nadającym się do użytkowania zgodnie z przeznaczeniem, a powódce przysługuje zwrot nakładów koniecznych na naprawę. Pozwana natomiast powołała się także na umowę, utrzymując, że wolą stron było

obciążenie powódki kosztami wszelkich napraw, a nadto wskazała na treść art. 697 k.c., stanowiącego, że dzierżawca ma obowiązek dokonywania napraw niezbędnych do zachowania przedmiotu dzierżawy w stanie niepogorszonym. Strony spierały się co do interpretacji postanowień umowy oraz znaczenia dotychczasowej praktyki przeprowadzania napraw przedmiotu dzierżawy.

Należy wskazać, że w pierwszej kolejności do stosunku stron zastosować należało postanowienia umowy dzierżawy. Umowa nie określa dokładnie zakresu obowiązku powódki utrzymania przedmiotu dzierżawy w stanie niepogorszonym. W tym zakresie w istocie umowa powieliła postanowienia kodeksu, a to przepis art. 697 k.c. Na powódce spoczywał obowiązek ochrony przedmiotu dzierżawy przed zniszczeniem, uszkodzeniem, kradzieżą i innymi podobnymi zdarzeniami mogącymi naruszyć substancję przedmiotu dzierżawy. Jednocześnie, zgodnie z umową, wydzierżawiający miał ponosić ciężary związane z utrzymaniem przedmiotu dzierżawy w pozostałym zakresie. Zestawienie tych postanowień umownych daje podstawy do przyjęcia, że na powódce nie spoczywał obowiązek wszystkich napraw i wszelkie ryzyko posiadania i wykorzystywania przedmiotu dzierżawy. Zauważyć trzeba, że umowa w żaden sposób nie precyzowała sposobu, w jaki powódka winna była zabezpieczyć przedmiot dzierżawy, na który składał m.in. uszkodzony odcinek rurociągu. Z uwagi na specyfikę urządzeń przesyłowych, ich umiejscowienie na terenie nieruchomości należących do innych podmiotów, trudno sobie wyobrazić realną możliwość zabezpieczenia ciepłociągu przez powódkę przed działaniami osób trzecich. Ekonomicznie takie działania również nie znajdowałyby uzasadnienia – koszty byłyby nieproporcjonalne w stosunku do potencjalnego zagrożenia dla urządzeń przesyłowych i skuteczności tychże zabezpieczeń. Dodatkowo, gdyby zamiarem stron było przerzucenie całej odpowiedzialności za przedmiot dzierżawy na powódkę, wystarczyłoby odpowiednie postanowienie umowne, dające wprost wyraz woli stron. Tymczasem, poza utrzymaniem przedmiotu dzierżawy w stanie niepogorszonym, koszty utrzymania urządzeń przesyłowych obciążać miały pozwaną. Częściową odpowiedzialność pozwanej potwierdza również fakt ubezpieczenia mienia oraz wypłata części odszkodowania za szkody, zarówno wyrządzoną wskutek zdarzenia z dnia 7 marca 2017 r., jak i w szkód powstałych we wcześniejszym okresie.

Interpretując zakres obowiązku powódki utrzymania przedmiotu dzierżawy w stanie niepogorszonym, można odwołać się do sposobu rozumienia przepisu art. 697 k.c. I tak za naprawy niezbędne do zachowania przedmiotu dzierżawy w stanie niepogorszonym uznaje się naprawy związane z bieżącą, prawidłową eksploatacją przedmiotu dzierżawy, których podejmowanie leży w gestii dobrego i rozsądnego gospodarza, a dokonywanie ich nie jest uzależnione od zgody wydzierżawiającego. Naprawy niezbędne dzierżawca podejmuje przede wszystkim w swoim interesie. Charakter i zakres tych napraw służy zapewnieniu bieżącej eksploatacji, a więc osiągnięciu typowych pożytków, jakie przynosi normalnie przedmiot dzierżawy, natomiast zwykle nie wpływa na osiągnięcie pożytków po wygaśnięciu stosunku dzierżawy. W szczególności są to doraźne, bieżące remonty, które wyłączają ewentualny zarzut pogorszenia się przedmiotu dzierżawy w trakcie trwania tego stosunku prawnego. Przy określaniu zakresu napraw niezbędnych powinno się uwzględniać normalne zużycie, związane ze zwykłą prawidłową eksploatacją przedmiotu dzierżawy, a nie ponadstandardowe zużycie, usterki, czy też szkody tego przedmiotu, powstałe w wyniku zaistnienia sytuacji nadzwyczajnych (np. klęski żywiołowej), które mogłyby uzasadniać poczynienie nakładów, a nie dokonanie napraw. W tym świetle wskazuje się, że obowiązkiem wydzierżawiającego jest uzupełnienie nadzwyczajnych ubytków w przedmiocie dzierżawy, jeżeli są one następstwem okoliczności, za które dzierżawca nie ponosi odpowiedzialności. Przepis art. 697 k.c. odnosi się wyłącznie do napraw, które z uwagi na ograniczony zakres i wartość, jako niepodlegające rozliczeniu po zakończeniu dzierżawy, stanowią koszty własne dzierżawcy (por. komentarz do art. 697 k.c. w: Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część szczególna, wyd. II, red. Andrzej Kidyba).

W ocenie Sądu, w rozpoznawanej sprawie naprawa magistrali ciepłowniczej po zdarzeniu z dnia 7 marca 2017 r. wykraczała poza obowiązek powódki utrzymania przedmiotu dzierżawy w stanie niepogorszonym. Nie pozostawała ona w normalnym związku przyczynowym ze zwykłym użytkowaniem urządzeń przesyłowych. Konieczność przeprowadzenia naprawy była skutkiem zdarzenia, za które powódka nie ponosi odpowiedzialności. Sprawca szkody nie został ustalony, a powódka w ramach swoich obowiązków umownych nie miała możliwości zapobiec działaniu sprawcy i jego skutkom. W rezultacie doszło do nadzwyczajnego ubytku w przedmiocie dzierżawy, a brak jest podstaw, by odpowiedzialnością za zdarzenie obarczać powódkę. Wcześniejsza natomiast akceptacja powódki dla

częściowego pokrycia kosztów usunięcia skutków awarii przez pozwaną, czy też wystawianie not księgowych w wysokości odpowiadającej wysokości odszkodowania, nie może mieć decydującego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Nie prowadzi wszakże do zmiany treści umowy, ani nie świadczy o zrzeczeniu się przez powódkę dalej idących roszczeń.

W okolicznościach sprawy przyjęto, że chociaż obowiązek naprawy przedmiotu dzierżawy spoczywał na pozwanej, to usunięcie szkody przez powódkę było uzasadnione. Należy zaznaczyć, że pozwana została niezwłocznie poinformowana o zdarzeniu, lecz nie podjęła jakichkolwiek działań w celu usunięcia skutków zdarzenia. Z praktyki stron wynikało, że niezależnie od ostatecznego poniesienia kosztów naprawy, wykonywała je wpięrow na własny koszt powódka. Nadto, okoliczności zdarzenia wymuszały na powódce niezwłoczne działanie. Uszkodzony ciepłociąg mógł stanowić zagrożenia dla otoczenia, trwał sezon grzewczy, a dostawa ciepła do osiedla mieszkaniowego była ograniczona. Narażało to na powódkę na roszczenia odbiorców ciepła w razie zwłoki z przeprowadzeniem naprawy. W tej sytuacji faktyczne doręczenie pozwanej pisemnego wezwania do wykonania naprawy ciepłociągu nie miało znaczenia dla przyjęcia, że powódka przystąpić do naprawy ciepłociągu, choć obowiązek ten spoczywał na pozwanej. Zauważyć także trzeba, że pozwana utrzymywała, że obowiązek ten ciążył na powódce. Okoliczności nie pozwalały na rozstrzygnięcie tego sporu przed rozpoczęciem usuwania skutków zdarzenia.

Podsumowując, przeprowadzenie naprawy stanowiło obowiązek pozwanej. To jednak powódka poniosła te koszty, była więc uprawniona do domagania się ich zwrotu, w oparciu o powołane przepisy i postanowienia umowy. Pozwana nie realizując swego obowiązku umownego doprowadziła bowiem do szkody w majątku powódki (471 k.c.).

Pozwana kwestionowała prócz zasady swej odpowiedzialności, także zakres i koszt naprawy. Przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoliło na ustalenie, że zlecone przez powódkę usługi w zakresie usunięcia drzewa oraz wymiany fragmentu rurociągu pozostawało w normalnym związku przyczynowym ze szkodą, o jakim mowa w art. 361 § 1 k.c. Powódka poniosła faktycznie koszty wymienionych usług i naprawy. Jeśli chodzi o wysokość tychże kosztów, to mając na uwadze konieczność wykonania pilnej naprawy, przyjęto zasadność ich poniesienia w całości. Podkreślić trzeba, że wynagrodzenie było przez powódkę negocjowane, a powódka działała we własnym interesie, dążąc do ograniczenia kosztów naprawy. Jednakże nie było podstaw, by przyznać powódce odszkodowanie odpowiadające kosztom usunięcia szkody w kwocie brutto. Powódka bowiem jako podatnik VAT była uprawniona do pomniejszenia podatku należnego o podatek naliczony, a faktury wystawione z tytułu usunięcia drzewa oraz naprawy ciepłociągu zostały przez nią zaksięgowane. W sumie zatem poniesione przez powódkę koszty naprawy wyniosły 59 995 zł netto (1 270 zł + 29 362,50 zł + 29 362,50 zł). Należne powódce odszkodowanie pomniejszono o wypłaconą już kwotę w wysokości 41 667,34 zł, co uzasadniło zasądzenie na rzecz powódki kwoty 18 327,66 zł. W pozostałym zakresie powództwo oddalono.

O odsetkach orzeczono zgodnie z żądaniem, na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c.

i art. 455 k.c., przyjmując, że pozwana pozostawała w opóźnieniu po upływie terminu wynikającego z wezwania do zapłaty.

O kosztach rozstrzygnięto w oparciu o art. 100 zd. 1 k.p.c., dokonując ich stosunkowego rozdzielenia stosownie do wyniku postępowania, które powódka wygrała w 57%. Koszty postępowania w sumie wyniosły 8 831 zł. Na wskazane koszty złożyły się: poniesione przez powódkę - opłata od pozwu 1 597 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł, wynagrodzenie pełnomocnika 3 600 zł (łącznie 5 214 zł) oraz poniesione przez pozwaną - opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł, wynagrodzenie pełnomocnika 3 600 zł, (łącznie 3 617 zł). Wysokość wynagrodzenia pełnomocników wynikała z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w brzmieniu obowiązującym od dnia 27 października 2016 r. Pozwana winna ponieść koszty w wysokości 5 033,67 zł (57% z 8 831 zł), a poniosła koszty w kwocie 3 617 zł, zatem kwotę 1 416,67 zł należało zasądzić od pozwanej na rzecz powódki.